

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ואתחנן

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כט

(תרגום הפשו)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

לזכות

החיילת ב"צבאות השם" לובא אלטא טובא תחי'
נולדה למזל טוב, מוצש"ק, ליל בדר"ח תמוז - א' תמוז ה'תשע"ז

ולזכות אחי'

חיילי "צבאות השם" זאב וועלוול ואברהם אבא שיחיו

*

נדפס ע"י הוריהם

הת' ר' יוסף חיים וזוגתו מרת דאבא רייזא שיחיו

שלאס

* * *

לזכות

הו"ח ר' ברוך אהרן בן דינה שיחי'
לרפואה שלימה וקרובה תיכף ומיד ממש

* * *

לעילוי נשמת

מרת אסתר בת ר' אברהם ע"ה

פרץ

נפטרה ביום י"ט מנחם-אב ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בני משפחתה שיחיו

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

השלימות בכל הקוין¹⁷.

(משיחות ש"פ ואתחנן, שבת נחמו, ט"ז מנחם-אב תנש"א)

17) ועד"ז בנוגע ל"סור מרע" – כהמשך המשנה "ואין אתה בא לידי עבירה" – "ואין אתה בא" דייקא, בדרך ממילא, ללא צורך להתעסק בשלילת הרע, ואפילו לא "לידי עבירה", שגם דברים שיכולים להביא לידי עבירה (כמו תאוות היתר) נעשים מושללים בדרך ממילא, מצד ההסתכלות בעניני הגאולה, מעין ודוגמת המעמד ומצב דימות המשיח, כפס"ד הרמב"ם (בסיום וחותרם ספרו "משנה תורה") ש"באותו הזמן. . כל המעדנים מצויין כעפר", "כעפר" דייקא, שאין לו שום חשיבות, כיון ש"לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד".

יאחר לצדיקים גמורים, והיינו דאמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב (= מהו שנאמר) .. היום לעשותם .. היום לעשותם למחר לקבל שכרם". זאת אומרת, בדבריו "למחר לקבל שכרם", מתכוון רבי יהושע בן לוי לומר שהקדוש-ברוך הוא (בדוקא), "מאחר" את שר הצדיקים הגמורים (עד "למחר", לעולם הבא).

ב. לא מסתבר בדרך הפשט שאין שכר למצוות בעולם הזה

אך קשה לקבל פירוש זה בדברי רש"י, כי: א) לפי זה היה לרש"י להדגיש – בדומה לגמרא – את הניגוד בין הפסוקים, שבפסוק זה ("ושמרת... היום לעשותם") מדובר (כבר לא אודות "שונאיו", אלא) אודות צדיקים גמורים⁶. אך מלשנו הסתמית של רש"י "היום לעשותם, ולמחר..." – מבלי להצביע על הבדל כלשהו – משמע, שרש"י בא לומר כלל הנוגע לכל בני ישראל⁷.

ב) ועוד ועיקר: כיצד יתכן לומר כי לפי פירוש רש"י – בהתאם לפשוטו של מקרא – אין שכר על המצוות בעולם הזה ("שכר מצוה בהאי עלמא ליכא"), בה בשעה שפסוקים רבים בחומש כוללים הבטחות לברכות גשמיות רבות עבור קיום התורה והמצוות – ובלשון הכתוב⁸: "אם בחוקתי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם" (עם כל הברכות המנויות בפרשה). ויתירה מזו: תיכף לאחר הפסוק שלנו באים הפסוקים⁹ "והיה עקב תשמעון... ואהבך וברכך... וברך פרי בטןך ופרי אדמתך דגנך... ברוך תהי'... והסיר... ואכלת...!"¹⁰!

א. ההבנה בדברי רש"י "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם"

על שתי המילים האחרונות בפרשתנו – ("ושמרת את המצוה... אשר אנכי מצוך) היום לעשותם" – מפרש רש"י: "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם".

המפרשים מסבירים², שפירוש רש"י זה בא בהמשך לפירושו על הפסוק הקודם, "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו – בחייו משלם לו גמולו הטוב כדי להאבידו מן העולם הבא", כלומר: הקדוש-ברוך הוא משלם לרשע את שכרו על מעשיו הטובים בעולם הזה כדי שלא יהיה לו עולם הבא –

ובהמשך לזה אומר הפסוק, "ושמרת... היום לעשותם" – "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם", שאצל צדיקים הוא להיפך: השכר שלהם אינו "היום", בעולם הזה, אלא "למחר לעולם הבא". משום ש"שכר מצוה בהאי עלמא ליכא"⁴ (=שכר המצוות אינו בעולם הזה).

הבנה זו בדברי רש"י, תואמת את דברי הגמרא⁵ – מקורו של פירוש רש"י זה – שם מובא המאמר "היום לעשותם... ולמחר לקבל שכרם" בהמשך למאמר על הפסוק "לא יאחר לשונאיו"⁶ – "לשונאיו הוא ד, לא יאחר" אבל

1) ראה שקו"ט במפרשי רש"י (רא"ם, גר"א, דבק טוב, משכיל לדוד. ועוד) – ההכרח בפשט"מ לפירוש זה.
2) באר מים חיים (לאחי המהרי"ל) כאן. וראה ס' זכרון כאן. לבוש האורה ר"פ עקב.
3) קידושין לט, ב. חולין בסופה.
4) ס' זכרון ולבוש האורה שם. וראה פרש"י לאבות* פ"א מ"ג: לפי שאין שכר מצות בעולם הזה .. היום לעשותם ולא היום ליטול שכרם.
– אבל כמדובר כ"פ, פרש"י עה"ת לחוד ופרש"י על הש"ס לחוד –
ולהעיר מפרש"י ר"פ וישב (לו, ב): ועוד נדרש כו' לא דייך לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב אלא שמבקשים לישב בשלוח בעוה"ז (נת' בלקו"ש וישב תשמ"ז). פרש"י אחרי יח, ה (וברא"ם שם. וראה רמב"ן שם. וראה לקמן בפנים סוס"ג).
5) עירובין כב, א.
6) פסוק שלפנ"ז (ו, י).

6*) וכן הו"ל להדגיש, אבל יאחר לצדיקים כו" (דלא כ"שונאיו" ש"לא יאחר"). ועד' לשון רש"י לקמן האיניו לב, ד.
7) אך שכמוכן לא נכלל בזה "שונאיו" שבפסוק הקודם – מ"מ מובן ג"כ שלא כל העובר על מצות הוא מ"שונאיו" ח"ו. והו"ל לרש"י לפרש (כנגמרא) שכאן איירי בצדיקים (גמורים) דוקא.
8) ר"פ בחוקתי.
9) ר"פ עקב.
10) בלבוש שם תי' שוהי כוננת רש"י בפירושו (ר"פ עקב) עה"פ "והי' עקב תשמעון" – "אם המצות הקלות כו'".

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
 האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב
 וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
 יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

המצרים), וכן הלכות מלכים ומלחמותיהם ומלך המשיח, והן בפנימיות התורה, שנוסף לכך שכללות הלימוד דפנימיות התורה מקרב את הגאולה, "בהאי חיבורא דילך (תורתו של רשב"י) . . . יפקון בי' מן גלותא ברחמי"י¹², יש עילוי מיוחד בלימוד החלקים דפנימיות התורה שמבארים עניני הגאולה.

ומה טוב – שלימוד זה יהי' באופן ד"עשרה (ציבור) שיושבים (בהתיישבות וקביעות) ועוסקים (באופן של "עסק") בתורה¹³.

. . . ויש להוסיף לימוד והוראה בשייכות לענין הגאולה גם מהתחלת פרק שלישי – "הסתכל בשלשה דברים":

"שלשה דברים" (סתם) – יש לומר, שגם רומז לגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי, גאולה משולשת וביהמ"ק משולש, שכולל ב' המעלות דגאולה ראשונה ושני', בית ראשון ושני, ושניהם יחד.

ו"הסתכל בשלשה דברים" – "הסתכל" דייקא, שמורה על העיון וההתבוננות בהעמקה יתירה¹⁴ בענין הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי ("שלשה דברים"), מתוך צפי' והשתוקקות מיוחדת, "אזכרה לו בכל יום שיבוא"¹⁵, שיבוא בכל יום, ביום זה ממש, ועאכו"כ כשעומדים על סף הגאולה, שההסתכלות בשלשה דברים היא ביתר שאת וביתר עוז.

ויש לומר, שההסתכלות בעניני הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי ("שלשה דברים") פועלת שלימות בכל עניני העבודה שנכללים ב"שלשה דברים" – ג' הקוין דתורה עבודה וגמילות חסדים¹⁶, שקיומם ע"י ג' הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה – שהעבודה אינה באופן של התחלקות, אלא באופן של בלי גבול, ומצד העדר ההגבלה ישנה

ג. דחיית ההסבר שברכות גשמיות אינן "שכר"

המפרשים¹¹ מתרצים על פי דברי הרמב"ם¹² הידועים, אשר שכר המצוות לאמיתתו הוא חיי העולם הבא, וכל היעודים הגשמיים נועדו רק בכדי "שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותו . . . וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה כו' כדי שנוכח לחיי העולם הבא".

וזה הכוונה, למחר לעולם הבא ליטול שכרם – משום שהשכר האמתי על קיום המצוה – בלשון הרמב"ם שם: "סוף מתן שכרן של מצוות" – הוא חיי העולם הבא, ועל זה נאמר "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא".

אך לא ניתן להניח כי זו שיטת רש"י בפשוטו של מקרא – כי

[מלבד העובדה שאילו זו היתה אכן דעתו, היה לרש"י – שכתב את פירושו בלשון ברורה – לציין במקום כלשהו אבהנה זו¹³: שהיעודים הגשמיים שבתורה אינם שכר המצוות; או לאידך: להדגיש כאן בפסוק שהמדובר הוא (לא על ה"שכר" המדובר בתורה בדרך כלל, אלא) אודות "סוף מתן שכרן", וכיצא בזה – הרי:]

(א) בפסוק¹⁴ העוסק ביעודים הגשמיים "והפריתי אתכם והרביתי אתכם" – מפרש רש"י על המילים "ופניתי אליכם": "אפנה מכל עסקי לשלם שכרם, משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו'" – וזוהו ברור כי דעת רש"י על התורה היא שהברכות בעולם הזה אינן רק ענין צדדי (כדי להסיר את המניעות

תשמעון", ששכר מצות בעוה"ז הוא רק על מצות קלות. ע"ש. וכבר הקשה עליו בצידה לדרך שם. ע"ש באורך. (11) צידה לדרך שם. וראה גם באר מים חיים שבהערה 2. (12) הל' תשובה פ"ט ה"א (וראה שם כל הפרק. פיה"מ שלו סנהדרין ר"פ חלק ד"ה ועתה). ובצידה לדרך שם, שכ"כ, שאר מחברים המפורסמים קמאי דקמאי ובתראי ז"ל . . . וכ"כ רבינו בחיי" (ר"פ עקב).

(13) ולכן לכאורה א"פ לתרץ עפ"מ שבהד"א מהרש"א (קידושין שם) לחלק בין זכות הרבים ש, מעשים הטובים מביאים להם כל הברכות והטובות שנוכרו בתורה גם בעוה"ז כו' אבל ר"י לא אמר כן (דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא) אלא ביחיד – כי חילוק זה לא נרמז כלל בפרש"י עה"ת (ואדרבה: מפרש"י בחוקתי (כו, ח) מוכח שגם ביחיד השכר הוא בעוה"ז).

(14) בחוקתי שם, ט.

על קיום המצוות) אלא בבחינת "לשלם שכרם", שכר על העבודה עצמה, בדיוק כמו שכר המשולם לפועלים¹⁵.

(ב) בכלל, קשה להסכים שרש"י בפירושו על התורה מפרש כדעה הסוברת, "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא", כי: מקור ויסוד שיטה זו הוא בפסוקים, "למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך"¹⁶ (שנאמר לגבי מצות כיבוד אב ואם), ו"למען ייטב לך והארכת ימים"¹⁷ (שנאמר לגבי מצות שילוח הקן), שפירושים: "למען ייטב לך – לעולם שכולו טוב, ולמען יאריכון ימך – לעולם שכולו ארוך"¹⁸.

אך רש"י בפירושו על התורה לא מביא על הפסוקים הנ"ל את הפירוש "עולם שכולו טוב . . . שכולו ארוך". ואדרבה: מסתיימת לשון רש"י על הפסוק¹⁹ "כבוד . . . למען יאריכון ימך" – "אם תכבד יאריכון ואם לאו . . .", ובדומה לכך על הפסוק¹⁷ "שלח תשלח . . . למען ייטב לך . . .", – "אם מצוה קלה . . . אמרה תורה למען ייטב לך והארכת ימים קל וחומר למתן שכרן של מצוות חמורות" – מוכח, שרש"י סובר, כי פשוטו של מקרא הוא שמדובר באריכות ימים וטובה כפשוטן בגשמיות²⁰ (וכוזה הוא גם, מתן שכרן של מצוות חמורות²¹).

וחזרת הקושיא למקומה: כיצד אומר רש"י כאן בסיום פירושנו ובפשטות, ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם?!

(15) בפרש"י שם מסיים, "כדאיתא בתו"כ", ובמפרש"י התו"כ (ראה קרבן אהרן, מלב"ם. ועוד) שם, דלשון התו"כ "היו ישראל בעוה"ז מבקשים כו' אבל אתם חשבון רב אני עתיד לחשב עמכם" היינו דלישראל יהי' שכר רוחני לעוה"ב.

אבל ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ו ע' 346 והערה 20 (שם) שא"פ לפרש כן בפרש"י, שהרי בפשט"מ מפורש בכתוב זה (וכן בכתובים שלפניו ושלואח"ז) שכר גשמי (אף שאח"כ – פסוק יא"ב (ובפרש"י) – נאמר גם שכר רוחני). ועכצ"ל שגם שכר גשמי הוא תשלום העבודה,

[אלא שבתשלום העבודה גופא יש ב' מיני תשלום: שכר גשמי בעוה"ז (שהוא השכר המפורש בתורה), והשכר הרוחני בג' עוה"ב. ולהעיר מפרש"י פרשתנו ג, כו ד"ה רב לך (ד"א"); פרש"י אחרי הגיל סוף הערה 4.

(16) פרשתנו ה, טו.
(17) תצא כב, ז.
(18) קידושין שם. ובחולין שם – בסדר הפוך.
(19) יתרו כ, יב (ובפרשתנו אינו מפרשו – כי, כבר פירשתי"ם (פרש"י פרשתנו ה, ז).
(20) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 139 הערה 2.
(21) ודלא כפירוש הלבוש – ראה הערה 10.

(12) זח"ג קכד, ב – ברע"מ. הובא ונת' באגה"ק שם.

(13) אבות פ"ג מ"ו.

(14) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סקכ"ח סל"ו. ועוד.

(15) נוסח "אני מאמין" הנדפס בסידורים וכו'. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.

(16) אבות פ"א מ"ב.

ד. שתי הדרשות בגמרא על

תיבות אלו

גם לא „חֶלֶק” בלשון רש”י:

המאמר „היום לעשותם, ולמחר (לעולם הבא) ליטול שכרם” מובא בשני מקומות בתלמוד – במסכת עירובין²⁶ ובמסכת עבודה זרה²⁷, אך בשינוי לשון:

במסכת עירובין הלשון „היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם למחר לקבל שכרם.” ובמסכת עבודה זרה נאמר: „היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם ולא היום ליטול שכר.”

וטעם השינוי מובן בפשטות: מהפסוק „היום לעשותם” לומדת הגמרא שני דברים שונים: (א) את הדיוק במילת „היום” – שעשיית המצוות, „לעשותם”, היא היום דוקא, ולא „למחר” לעולם הבא. (ב) את הדיוק במילה „לעשותם” – שהזמן „היום”, בעולם הזה, מיועד „לעשותם” דוקא, ולא בכדי „לקבל שכר.”

וזה משמעות דיוק הלשון²⁸ במסכת עבודה זרה²⁹, ולא היום ליטול שכר” – משום שהלימוד כאן (הוא לא בצד החיוב, שהשכר הוא „למחר”, אלא) בצד השלילה, ש„היום”, העולם הזה, מיועד דוקא „לעשותם”, אך אינו זמן המיועד „ליטול שכר” – שכן „שכר מצוה בהאי עלמא ליכא.”

ועל פי זה, אם נפרש שכונת רש”י כאן היא לכך שאין שכר על המצוות בעולם הזה – כלומר: שבמילה „היום לעשותם”, מחדש הפסוק שהקדוש ברוך הוא לא משלם לצדיק בחייו בעולם הזה, בניגוד ל„שונאיו” ש„בחייו משלם לו גמולו הטוב” – היה מתאים יותר הניסוח בדומה למופיע במסכת עבודה זרה „ולא היום ליטול שכרם”²⁵.

ה. הביאור נעוץ בדיוק לשון רש”י

ויש לומר, כי רש”י מבהיר את כל השאלות האמורות בדיוק לשונו – „ולמחר... ליטול שכרם.”

– במסכת עירובין (בנוסף שלפנינו²⁶) הלשון „למחר לקבל שכרם”, אך רש”י בוחר דוקא את הגירסא שבמסכת עבודה זרה²⁷: „ליטול שכרם.” הדיוק בולט יותר לאור העובדה המוזכרת לעיל, שבתחילת דבריו בוחר רש”י את הלשון ממסכת עירובין – „ולמחר...” – ולא זו שבמסכת עבודה זרה, „ולא היום...”.

ויש לומר הביאור בזה בהקדם, כי ההבדל בין הלשונות „לקבל” ו„ליטול” – הוא:

„לקבל שכרם” מורה שהשכר בא מצד הנותן – המקבל אינו אדון ליטול את השכר בעצמו, כי זה דבר התלוי לגמרי בנותן, ואילו הוא רק בבחינת „מקבל”; לעומת זאת, „ליטול שכרם” מורה, שהאדם לוקח בעצמו את השכר המגיע לו.

ובכך מבהיר רש”י שכאן מדובר אודות סוג שונה באופן תשלום השכר: „למחר לעולם הבא” יתחדש, שאז תהיה לבני ישראל בעלות על שכרם, הם ייקחו, „ליטול” בעצמם את שכרם²⁸. נמצא, כי אין לכך שום קשר עם הקביעה ש„שכר מצוה בהאי עלמא ליכא”. כאמור, סובר רש”י בפשוטו של מקרא כי שכר מצוה קיים כבר בעולם הזה, וכמפורש בפסוקים רבים העוסקים בייעודים הגשמיים כשכר על קיום התורה והמצוות.

אך בעולם הזה ענין השכר הוא באופן של „לקבל שכרם”: הקדוש ברוך הוא נותן ליהודים כל טוב סלה ב”בני חיי ומזוני (ובכולם) רווחי” (=בהרחבה). אך אין ליהודי את הכח והתוקף ליטול בעצמו את השכר.

26) אבל בע”ש שם „ולמחר ליטול שכרן.” וכ”ה ביל”ש סוף פרשתנו (ראה הערה 24). וראה דק”ס שם.

27) עפמ”ש בהערה הקודמת י”ל שכן היתה גירסת רש”י גם בעירובין שם. אבל ע”ע למה נקט רש”י גירסא זו דוקא, ובפרט שגבי שכר רגיל הלשון „קבלה” (ראה פרש”י לך טו, א. דברים א, יב. ולהעיר מפרש”י מטות (לא, ח) „הגך כו’ ליטול שכר”). אבל בפרש”י ס”פ שלה ד”ה אני ה”א (מספרי שם), ונטול שכר.. ולא ננטלים שכר”. ואכ”מ. 28) להעיר ממהויל (ברכות יז, ב) והם נוזנין בודוע (וראה פרש”י שם). וראה פרש”י ריש פרשתנו. לקו”ש (המתורגם) חכ”ד ע’ 36-35 ובהערות שם.

שלחמה נגד פעולותיו של כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו (ועד”ז בנוגע לפעולותיו של בעל ההילולא דעשרים באב) בהפצת התורה והמעיינות חוצה, מארחת ומכבדת את תלמידיו ושלוחיו וההולכים בדרכיו ואורחותיו בהפצת התורה והמעיינות חוצה –

ש„נפלאות” אלו (שכבר ראו בפועל) מעוררים ומדגישים שתיכף ומיד רואים הפלא הכי גדול – גאולה האמיתית והשלימה עלי” נאמר⁶ „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות”, „נפלאות” גם בערך ליצי”מ⁷.

... ובנוגע לפועל:

כיון שנמצאים על סף הגאולה האמיתית והשלימה שבה יהיו כל הענינים באופן של בלי גבול – צריכה להיות ה„טעימה” (בערב שבת, ש”טוב לטעום מכל תבשיל ותבשיל⁸) מהבלי גבול דהגאולה, ע”י ההוספה בעניני התומ”צ באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

ובפרטיות יותר – הוספה בלימוד התורה (מוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה⁹) הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה, כולל לימוד עין יעקב, אגדה שבתורה, ש”רוב סודות התורה גנוזין בה¹⁰, ועוד ועיקר, לימוד פנימיות התורה, כדברי האריז”ל (שיום ההילולא שלו בחמשה מנ”א) ש„בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה¹¹, ובמיוחד לאחרי שנתבארה בתורת החסידות באופן ששייך להבנה והשגה דכאו”א מישראל,

והדגשה מיוחדת על ההוספה בלימוד התורה בעניני הגאולה – הן בנגלה דתורה, ובפרט בספרו של הרמב”ם שכולל גם ההלכות ששייכות לזמן הגאולה, כמו הלכות בית הבחירה (שלמדום זה-עתה בימי בין

6) מיכה ז, טו.

7) ראה אוה”ת נ”ך עה”פ (ע’ תפז). וש”נ.

8) שו”ע אדה”ז או”ח סו”ס רנ.

9) פרש”י תענית שם.

10) תניא אגה”ק סכ”ג.

11) שם סכ”ו (קמב, ב).

הוספה בשורת הגאולה

ד.

דובר כמ"פ בתקופה האחרונה שלפי כל הסימנים נמצאים אנו ב"שנה שמלך המשיח נגלה בו"¹ (נוסף על החשבון דערב שבת לאחר חצות שמתחיל בשנת ה'תשנ"א)² – כמרומו בהר"ת (שנתפשט בכל ישראל) "הי' תהא שנת נפלאות אראנו", ובפרט שבמשך השנה ראו בפועל (ויראו עוד) כו"כ מאורעות שהם "נפלאות", ויתירה מזה, שכל א' מהם הוא באופן של "פלא" גם ביחס לה"פלא" שלפניו, פלא לגבי פלא שמעורר התפעלות חדשה.

– כולל גם ה"פלא" שמתרחש בימים אלו ממש: כינוס אנ"ש והשלוחים שיחיו במדינת רוסיא, שהתכנסו מכו"כ מקומות (גם משאר מדינות שבעולם) בעיירה ליובאוויטש, כולל גם כדי להשתטח על ציוני קודש של רבותינו נשיאינו ששם מנוחתם כבוד, וגם על הציון הק' של אאמו"ר ז"ל (שיום ההילולא שלו, עשרים באב, מתברך מיום הש"ק זה), ונוסף לזה, מתכנסים בעיר הבירה דכל המדינה, מאסקווא כדי להתייעץ ולהתדבר יחדיו ("איש את רעהו יעזורו"³, מתוך אהבה ואחדות, "כאיש אחד בלב אחד"⁴) ולקבל החלטות טובות להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה בכל המדינה ובכל העולם כולו, ויה"ר שיהי' הכינוס בהצלחה רבה ומופלגה, ובאופן של הוספה כפולה ומכופלת, "דמוסיף יוסיף"⁵, ועד להוספה שלמעלה ממדידה והגבלה – שמאורע זה הו"ע של "נפלאות", שאותה מדינה

(1) יל"ש ישעי' רמז תצט.

(2) ראה סה"ש ה'תשנ"א ח"א ע' 254. וש"נ.

(3) ישעי' מא, ו.

(4) פרש"י יתרו יט, ב.

(5) תענית בסופה.

לקוטי

ולפיכך, יתכן שיתערבו בתהליך זה סיבות שונות וצדדיות, שיגרמו בפועל שהוא לא יקבל²⁹ את השכר,

[בדומה לדברי הגמרא³⁰ על הסיפור בו ראה ר' יעקב, אחד "שאמר לו אביו עלה לבירה (=למגדל) והבא לי גזולות, ועלה לבירה ושלח את האם ונטל את הבנים ובחזירתו נפל ומת" (=ושואלים כיצד זה מתיישב עם הבטחת התורה לאריכות ימים על מצוה זו? ומבארים) – כי אילו בשעה זו היה "מהרהר בעבודת כוכבים" – לא היה ראוי לקבל שכר של "למען ייטב לך והארכת ימים" כפשוטו.

כלומר: על אף שהוא קיים את המצוות עצמן בשלמותן והחיסרון היה בענין אחר, שאין לו קשר ישיר לעשיית מצוות אלו³¹ – גרם הדבר שלא יקבל את השכר]; לעומת זאת, "למחר לעולם הבא, היהודים עצמם ייקחו, "ויטלו" את שכרם, ולא יתכן שיהיו בכך כל עיכובים...

ו. היום יתכן עיכוב צדדי בשכר, דבר שלא יתכן לעולם הבא

על פי זה מובן דיוק לשון רש"י, ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם" (ולא – "ולא היום..."), משום שהחידוש של רש"י הוא [לא שאין שכר לצדיקים בעולם הזה (בניגוד ל"שונאיו", אדם רשע ש"בחייו משלם לו גמולו הטוב") – כי אדרבה: לפי פירוש רש"י הקדוש-ברוך-הוא בוודאי משלם לצדיקים גמולם הטוב בעולם הזה, ככל הייעודים הגשמיים המפורשים בתורה בפשוטו של מקרא – אלא החידוש הוא]

בצד החיוב, ש"למחר לעולם הבא" יתחדש אופן חדש בנוגע לתשלום השכר שאינו קיים "היום" – "למחר .. ליטול שכרם"³².

(29) ראה פרש"י וישלח (לב, יא) שמא משהבטחתי נתלככתי בחטא כו'.

(30) קידושין שם. וכ"ה בחולין שם לפנינו (אבל ראה פרש"י וחדא"ג מהרש"א שם).

(31) להעיר מלקו"ש [המתורגם] ח"ט (ע' 214: ס"ע 218 ואילך).

(32) ועפ"ז יש לבאר הגירסא בעירובין, "למחר לקבל שכרם" – כי בעירובין שם מפורש שכונת ריב"ל היא כהדרשה, לשונאיו הוא דלא יאחר אבל יאחר לצ"ג, היינו

ואתחנן שיחות

וכך יתפרש כאן המשך הפסוקים: תחילה נאמר, "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, לא יאחר לשונאו אל פניו ישלם לו", שלרשע משלמים בדרך מיד בחייו, "כדי להאבידו מן העולם הבא", לעומת זאת אצל מי שאינם "שונאיו", יתכן מצב מסויים בו לא יקבלו את השכר מיד, כנ"ל;

ואחר כך אומר הפסוק – "ושמרת את המצוה... היום לעשותם", כלומר: סדר זה – שיתכן עיכוב בתשלום השכר – הוא רק "היום", אך, "למחר לעולם הבא ליטול שכרם".

ז. לעתיד לבוא יתבטל "בית דין של מעלה"

הביאור הפנימי בהבדל האמור – האם תשלום השכר הוא באופן של "לקבל" או "ליטול":

בזמן הזה ענין תשלום השכר קשור עם בית-דין של מעלה. ולכן אין אפשרות לקחת לבד את השכר, כי הדבר תלוי בבית דין של מעלה.

לעומת זאת לעתיד לבוא, בעולם הבא – זמן שהוא "יום שכולו שבת"³³ – יש לומר שלא יהיה ענין בית-דין של מעלה, בדומה לכך שבשבת סגורים³⁴ כל בתי-דינים; ובמילא, אם יהודי יעשה מעשה טוב שעבורו מגיע לו שכר, לא ייתכן שיחול בכך כל עיכוב³⁵ והריהו נוטל את שכרו.

ח. העבודה של בני ישראל לעתיד תהיה – "ליטול שכרם!"

קיים הבדל נוסף בין שתי הלשונות, "לקבל" ו"ליטול":

"לקבל שכרם" מורה – שהשכר מגיע לאדם עליידי הנותן; לא זו בלבד שהנותן קבע את

שצ"ג אין מקבלים שכרם בעוה"ז, ונמצא שגם קבלת שכרם היא רק "למחר".

(33) סוף תמיד.

(34) ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ו. וראה אד"ר בוח"ג (קכט, סע"א. קלו, ב) בנוגע לבתי דינים של מעלה (הובא ונת' בד"ה ואני תפלתי תרנ"ד, תש"ד). וראה ספר המצות להצ"צ מצות לא תבערו אש פ"ב.

(35) ראה לקמן הערה 47.

שכרו, כי אם הוא גם מעניק לו אותו, האדם רק, "מקבל" את השכר.

לעומת זאת, "ליטול שכרם" מורה, שהאדם צריך לקחת זאת – הנותן קובע שכר עבור המקבל, אך כדי שזה יגיע אליו, נדרשת פעולתו, שהוא יהיה ה"נוטל" אותו.

ובכך מדגיש רש"י את ההבדל בין הייעודים הגשמיים ובין השכר של העולם הבא:

היעודים הגשמיים הינם בכחינת, "לקבל שכרם": הקדוש-ברוך-הוא נותן ליהודים כל טוב סלה ב"בני חיי ומוזני" – ובכולם – "רוויחי", ובאופן שהיהודי מקבל את שכרו בדרך ממילא (ללא כל פעולה נוספת מצדו);

לעומת זאת, השכר הרוחני בעולם הבא הוא סוג שכר נעלה יותר: חיי עולם הבא אינם כאלו בהם האדם הינו רק, "מקבל" – אלא האדם צריך, "ליטול" את השכר; נמצאים אז בעולם בו קיימת אפשרות ליהנות, "מזוי השכינה", אך כדי ליהנות מכך בפועל הכרחית פעולה של "ליטול שכרם"³⁶.

ובכך מבהיר רש"י ענין נוסף בפסוק: מלימוד הפסוק, "ושמרת... היום לעשותם" ניתן להבין, כאילו הענין של שמירת התורה והמצוות שייך, "היום" דווקא. מתעוררת איפוא השאלה: במה תתבטא העבודה של היהודים "למחר", בעולם הבא? שהרי אפילו בפשטות מבינים כי אין כל מקום לומר שבעולם הבא לא יהיה, חס וחלילה, ענין של עבודת השם³⁷ אומר רש"י – "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם": בעולם הבא יתעסקו בני ישראל בעבודה של "ליטול שכרם"³⁶.

– לפי זה נמצא, שפירוש רש"י זה כלל לא קשור לדיון האם ישנו, "שכר מצוה בהאי עלמא" – משום שכאן השאלה אינה האם הקדוש-ברוך הוא משלם שכר בעולם הזה, אלא: במה מתבטאת העבודה של בני ישראל, "למחר".

ט. הקשר לשתי הדעות במהות השכר והעונש: נסי או טבעי

את ההבדל בין שתי הלשונות, "לקבל" ו"ליטול" – ניתן לקשר גם עם שתי הדעות³⁸ על מהותם של שכר ועונש:

(א) שהם באים בדרך נס, כלומר: השכר והעונש אינם מגיעים מהמצוה או מהעבירה באופן של "סיבה ומסובב" ממש, אלא הם בדוגמת שכר ועונש שאדם קובע כרצונו בשביל מעשה טוב או הפכו.

(ב) שהם באים בטבע, זאת אומרת שהקדוש-ברוך הוא הטביע במצוות ובעבירות עצמן, שהם יגרמו לשכר או לעונש.

וזהו ההבדל בין, "לקבל" או "ליטול": אם שכר מצוות בא בטבע, נמצא, שכאשר יהודי עושה מצוה לא נדרש כל ענין נוסף³⁹ כדי לקבל את השכר – עשיית המצוה היא הסיבה שמביאה את השכר בדרך מומילא. "לקבל שכרם" – השכר מגיע בדרך ממילא והאדם צריך רק לקבלו.

אך אם שכר המצוות אינו ענין טבעי, אלא בא רק בדרך נס – נמצא, כי השכר אינו מגיע בדרך ממילא מצד עשיית המצוות, אלא תשלום השכר הוא פעולה נוספת, שלא מצד הטבע, המצריכה פעולה של נתינת ונטילת⁴⁰ השכר.

י. שרשם הפנימי של שני סוגי השכר

על פי הנ"ל ניתן גם לבאר, בפנימיות הענינים, את הדיוק בנאמר, "ולמחר לעולם הבא (דוקא) ליטול שכרם":

שני האופנים האמורים בתשלום שכר – ענין נסי, או ענין טבעי – קיימים שניהם בשכר הרוחני עבור קיום התורה והמצוות.

38) הובאו בשל"ה בית אחרון (יב, א"ב. טו, א"ב). וראה אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב כרך א' ע' שצה ואילך. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 137 הערה (וש"ג). ועוד. וראה הערה 43.

39) ראה אגרות קודש שם. וראה הערה הבאה. 40) להעיר מהמבואר בד"ה שיר המעלות תש"ג פ"ה, דמכיון שהענין דבאתעדל"ת אעדל"ע אינו, "הכרח אלקי טבעי" כ"א, "הכרח אלקי רצוני", לכן, "צריך זכות אשר האתערותא שלו יקובל למעלה" – וכשי"כ אם שכר מצות הוא ענין נסי (ראה אגרות קודש שם).

הנבראים תופסת מקום; אלא זהו ענין נסי שאיננו מוכרח, והוא בא בדרך מתנה מצד רצונו יתברך⁴⁴.

וזהו הטעם מדוע, "ולמחר לעולם הבא ליטול שכרם":

בעולם זה מאיר בגלוי ממש רק השכר המוגבל⁴⁵, מצד אור הממלא, ולכן תשלום השכר הוא באופן של, "לקבל שכרם" – עבודתו של יהודי פועלת את נתינת השכר, כך שהוא מגיע אליו בדרך ממילא והוא צריך רק לקבלו;

לעומת זאת, "למחר לעולם הבא", כאשר יאיר השכר הבלתי גבולי מצד אור הסובב⁴⁶ – הרי תשלום שכר זה הוא באופן של, "ליטול שכרם"⁴⁷, השכר אינו מגיע בדרך ממילא, אלא ישנה פעולה נפרדת של נתינת ונטילת השכר.

(משיחת ש"פ ואתחנן תשכ"ה)

ידוע⁴¹ שקיימים שני סוגי שכר: (א) השכר בגן עדן, שהוא שכר מוגבל כביכול⁴², משום ששם מאיר האור האלוקי המלוכב בסדר ההשתלשלות, "אור הממלא". (ב) השכר בתחיית המתים, שאז יאיר ה"אור מקיף" שלמעלה מהשתלשלות, "אור הסובב", שזהו שכר בלתי מוגבל.

ולכן: השכר הקשור עם אור הממלא המצומצם לפי ערך הנבראים, מכיוון שלגבי אור זה עבודת הנבראים תופסת מקום, השכר הוא באופן טבעי⁴³: עבודת בני ישראל יוצרת את השכר;

לעומת זאת, על שכר המצוה של אור הסובב אין שייך לומר שהוא ענין טבעי בעבודה – משום שלגבי אור זה אין עבודת

41) ראה בארוכה בזה – ספר המצוות להצ"צ מצות ציצית. ובכ"מ.

42) אלא שגם בשכר זה, אין שיעור לריבוי העליות שיוכל להיות באופן יעילי ההשגה באלקותו ית" (סהמ"צ להצ"צ שם – טו, ריש ע"ב).

43) כי לאחרי שעלה ברצונו ית' שהעבודה תעורר – נעשה כן באמת* (ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 112 הערה 13. וש"ג) וראה אגרות קודש שם, שזהו הטעם ששכר הו"ע טבעי. ע"ש (ושם מהגה"ה בשל"ה שם, שגם לפי הרמב"ן שכר מצוה מסובב מן המצוה עצמה אלא שבא בדרך סגולה. עיי"ש. וראה לעיל הערה 40: הכרח אלקי רצוני).

* ולהעיר מלקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 413 (ולקמן ע' 158). שהענין דשכר מצוה הוא הלכה – מחויב"ה, "מחויב" כביכול לשלם שכר מצות כמו שמשלמים לפועל (ראה לעיל טע"ג). וע"ש באורך.

כ"ק אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח

ויה"ד שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ה)

להבדיל יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההפדה תפעל **ביאת דוד מלכא משיחא**

יחי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד

44) אף שגם אור הסובב נמשך ע"י עבודת האדם ובאופן שהעבודה היא היא הממשיכה את האור (ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד שם. ח"ט [המתורגם] ע' 73. ועוד) – מ"מ מובן, שמכיון שהמדובר באור הסובב שלמעלה מנבראים, הרי בערך העבודה (המוגבלת) של נברא, הוא ענין של חסד ומתנה (ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט שם. ועוד).

45) ראה אגה"ק סי' ג.

46) ראה בהנשמן בהערה 41. ושם, שזהו (בעיקר) בעולם התחי'. ולהעיר מהגירסא בפרש"י לע"י עירובין שם (ד"ה ולא למחר) ובענין יוסף שם.

47) ע"פ המבואר באגרות קודש שם, דדוקא בשכר המוגבל שייך העכבה והפסק ח"ו ע"י מדת הדין, אבל מה שנותנים מלמעלה בדרך מתנה חסד בלתי מוגבל, אין שייך בו עכבה והפסק של מדת הדין – מובנת השייכות למשנת"ל (סעיף ו"ז) בפירוש, "ליטול שכרם", שנטול מעצמו ואין שייך לעכב השכר.